

**МАРГІНАЛІЇ КИЇВСЬКОГО ВИДАННЯ МОЛИТВОСЛОВА
1742 РОКУ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ГЕНЕАЛОГІЇ РОДУ БОРОЗН**

Розглянуто маргінальні записи в примірнику київського видання малоформатного Молитвослова 1742 р. що зберігається в Відділі стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, як цінне джерело до вивчення генеалогії відомого українського козацько-старшинського роду Борозн. Аналіз маргіналій дав змогу виявити нові біографічні відомості про більш як 30 представників цього роду та деяких інших осіб із пов'язаних з Борознами козацьких родин. У додатку до статті наведено маргінальні записи з видання 1742 р., а також подано список згаданих в записах представників роду Борозн.

Marginal notes in a copy of the Kyiv edition of the small Prayer book of 1742 that is kept in the department of incunabula and rare editions of V.I. Vernadsky National library of Ukraine as a valuable source to study the genealogy of the famous Ukrainian Cossack family Borozn are considered. The analysis of the marginalia allowed to discover the new biographical facts about more than 30 representatives of this family and some other people of the Cossack families connected with the Borozns. In the supplement to the paper the marginalia from the edition of 1742 and the list of the representatives of the Borozns are given.

Окрім традиційних фактографічних джерел біографічної та генеалогічної інформації, як то юридичні документи, листування, шоденники, мемвари тощо, своєрідним джерелом можуть бути записи на сторінках давніх книжок. Нерідко маргіналії та провенієнції, вміщені в стародруках, стають чи не єдиним джерелом такої інформації. Більшість давніх видань містить хоча б мінімальні відомості про власників книги, вкладників тощо. Дуже часто на сторінках стародруків, переважно Служебників, знаходимо численні поминальники. Доволі багато випадків, коли власник книжки фіксує на її сторінках поряд із відомостями про борги, поголів, купівлю-продаж майна, врожай, історичні події також і дати народження та смерті близьких родичів. А інколи окремі стародруки становлять унікальні комплекси біографічної та генеалогічної інформації.

До таких надзвичайно цікавих зразків належить примірник київського видання Молитвослова з Псалтирем друкарні Києво-Печерської лаври 1742 р., що зберігається в відділі стародруків та рідкісних видань НБУВ [1]. Книжка надрукована невеликим портативним форматом — в т. зв. вісімку¹. Видання

¹ Розміри 19.5×13 см по оправі: 18.5×11. 5 см по блоку книги: товщина 6 см.

таких розмірів призначалися не для церковного вжитку, а для індивідуального читання. Привертають увагу досить широкі необрізані береги примірника², що робить книжку дуже зручною для використання в якості своєрідного «записника».

Окрему частину видання Молитвослова з Псалтирем складає Місяцеслов, на сторінках якого й розмішено численні маргінальні записи. Після їхньої розшифровки, опрацювання та вивчення основної фахової літератури виявилось, що маргіналії містять цінні відомості із генеалогії роду Борозн та деяких інших споріднених із ними родів. Борозни належать до визначних козацько-старшинських родів Чернігівщини. Представники цього роду посідали чільне місце серед соціальної еліти Гетьманщини кінця XVII–XVIII ст..

Маргінальні записи цікаві насамперед тим, що в переважній більшості своїй несуть інформацію, якої немає в спеціальній літературі, насамперед, в «Малоросійському родословнику» В.Л. Молзалецького [2], що до цього часу залишається базовим джерелом із генеалогії українських козацько-старшинських родів, а також в інших сучасних виданнях. Записи містять відомості про народження та смерть представників роду Борозн, місця їхнього проживання, імена нащадків тощо. Автентичність записів не викликає сумнівів, вони не суперечать введеним до наукового обігу відомостям, лише суттєво доповнюючи генеалогію роду Борозн, окрім того, подають деякі матеріали про окремих представників інших переважно козацько-старшинських родин — Танських, Лизогубів, Іскрицьких, Гречаних, Отвиновських тощо.

Переважна більшість записів, на нашу думку, належить Олександрові Лаврентійовичу Борозні (1747–1813). Спочатку власником книжки був його брат Петро Лаврентійович (1731–після 1786), як свідчать численні поаркушні записи. Окрім того, зустрічаються маргіналії XIX ст., виконані одним або кількома схожими почерками, що належали молодшому синові Олександра Лаврентійовича Григорію Олександровичу Борозні (1801–1879), а також іще одній особі, ім'я якої невідоме. В одному із записів зазначено дату смерті Григорія Олександровича.

Подана нами інформація не претендує на вичерпність навіть для тієї гілки роду Борозн, що доводилися близькими родичами Петру та Олександрові Лаврентійовичам та Григорію

² Береги — боковий біля 2, 5 см; верхній — до 2-х см; нижній — 4, 5 см.

Олександровичу. Проте цілком можливо, що ці маргіналії слугуватимуть чи не єдиним джерелом відомостей щодо багатьох представників роду Борозн, які жили в XVIII–XIX ст., особливо таких, що не були багатими землевласниками та не обіймали значних посад.

Щодо змісту маргіналій, то перший із власників — Петро Лаврентійович Борозна — кілька разів просто написав, що це його власна книжка. Подібні маргіналії доволі характерні для кирилических видань XVII–XIX ст.. Записи Олександра Лаврентійовича стосувалися головним чином народження дітей та смертей близьких родичів. Записи його сина Григорія Олександровича були не лише генеалогічного характеру, а й стосовно кліматичних аномалій (потепління взимку, холоду навесні тощо). Виконано всі записи, очевидно, в містечку Горськ, де Борозни впродовж декількох століть володіли землями та селянами. Крім того, в багатьох маргіналіях йдеться про Городню, згадуються також населені пункти Дроздовиця, Хрінівка, Медведів, Синєвиці, Рудня³. Хронологічно записи охоплюють 1761–1879 рр., причому записи Олександра Борозни стосуються 1761–1813 рр..

У додатках вважаємо доцільним повністю навести маргіналії, розташувавши їх у послідовності розміщення в книжці, визначаючи (по можливості) за почерком авторство кожного із записів. Їх подано зі збереженням орфографії оригіналу.

Подаючи далі по текстові відомості про представників роду Борозн, поряд у дужках зазначатимемо номер позиції за «Малоросійським родословником» В.Л. Молзалецького [2] та номер відповідного маргінального запису із Додатку Б.

Перший із авторів записів — Петро Лаврентійович Борозна [2, с. 24] народився в 1731 р., був військовим канцеляристом (із 1784 р. — в відставці), небагатим поміщиком на Чернігівщині — володів 71 селянином в Городницькому повіті. У 1786 р. був одружений. Рік смерті його невідомий. Кілька його поаркуш-

³ Горськ (або Гірськ) — нині с. Гірськ Шорсівського р-ну Чернігівської обл. Належав представникам роду, починаючи від його засновника боярина Івана Борозни (?—помер раніше 1620 р.), 11 листопада 1625 р. його син Осип Іванович разом із онуками Лаврентієм і Данилом Осиповичами отримав від короля Володислава IV грамоту на маєтності, серед яких був і Горськ. *Городня* — райцентр Чернігівської обл.; *Дроздовиця*, *Хрінівка* — села Городнянського р-ну Чернігівської обл.; *Рудка* — с. Чернігівського р-ну Чернігівської обл.; *Синявка* — с. Менського р-ну Чернігівської обл.; *Медведово* — можливо, с. Медведівка Новозибківського р-ну Брянської обл..

них записів професійним канцелярським заокругленим почерком вказують на приналежність йому книжки (№№ 1, 4–7, 36). Лише один запис генеалогічного змісту — про смерть 24.01.1756 р. Парасковії Йосипівни Гречанівни, дружини Івана Мартоса, похованої в с. Синявці (№ 19). Чому саме ці відомості зважив за потрібне записати П.Л. Борозна, таким чином зберігши їх для нащадків, нам встановити не вдалося. Серед представників козацько-старшинських родів Гречаних (Потребичів-Гречаних) та Мартосів в довіднику В.Л. Молзалевського Парасковії не зазначено, родинні зв'язки Борозн із Мартосами або Гречаними також не встановлюються.

Стосовно брата Петра Лаврентійовича Олександра Лаврентійовича Борозни [2, с. 26] зазначене лише його ім'я та рік — 1784 р. Маргіналії Молитвослова дають можливість встановити про нього набагато більше відомостей. Він народився в 1747 р. і помер 25.02.1813 р. (№ 31). В.Л. Молзалевський не згадує його нащадків, але записи свідчать, що в зрілих літах Олександр Лаврентійович Борозна одружився (вінчався 30 січня 1797 р. в Миколаївській церкві містечка Горськ) (№ 22) і мав шістьох дітей. Ім'я дружини в записах не згадується. 21 грудня 1797 р. народилася його донька Уляна (№ 16), 26 березня 1798 р. — донька Марія (№ 40), 30 грудня 1799 р. — син Василь (№ 17), 24 березня 1801 р. — донька Дарія (№ 38), 24 січня 1803 р. — син Григорій (№ 20), була ще донька Олена. Двоє дівчаток померли немовлятами, не проживши й року. — Марія — 30 червня 1798 р. (№ 54), Дарія — 1 березня 1802 р. (№ 34). Стосовно інших дітей відомо, що Василь Олександрович загинув 19 червня 1829 р. вчині поручника Третього Бузького вланського полку в бою із татарами (№ 48), Олена Олександрівна померла в 1839 р. (№ 24), Уляна Олександрівна — в 1862 р. (№ 35). Григорій Олександрович прожив довге життя та помер 6 липня 1879 р. в с. Дроздовиці (поблизв Городні), де й був похований (№ 55). У В.Л. Молзалевського Григорій Олександрович не зазначений, але серед тих, кого не включено до розпису роду, є Григорій Олексійович [2, т. 1, с. 82], поміщик Городницького повіту, губернський секретар, колезький секретар в 1846 р., суддя Городницького повітового суду впродовж 1844–1846 рр. Можливо, ці відомості стосуються Григорія Олександровича, ім'я по-батькові якого подано із помилкою.

Маргіналії містять додаткові відомості про батьків Олександра та Петра Борозн — Лаврентія Володиславовича [2, с. 14] та Марію Яківну Лизогубівну. За генеалогічними довідниками,

Лаврентій Володиславович був одним із шести синів Володислава-Володимира Лаврентійовича (?—помер до 1716) [2, с. 101 та Федори Сергіївни Потапичівни. Із 1720 р. служив бунчужковим товаришем, брав участь в Свляцьком, Дербентському 1725–1728 рр. та польському 1733–1736 рр. походах. Володів селянами в селах Хрінівці та Плехові на Стародубщині, проживав із сім'єю в Хрінівці. Маргіналії дають змогу встановити дати смерті Лаврентія Володиславовича — 18 грудня 1780 р. (№ 15), та його дружини Марії Яківни — 7 лютого 1771 р. (№ 27). Цих відомостей бракує в дослідженні В.Л. Модзалевського.

Марія Яківна Борозна походила з відомого козацько-старшинського роду Лизогубів, була донькою Якова Юхимовича Лизогуба (1675–1749), визначного діяча свого часу, знатного військового товариша (1708), генерального бунчужного (1713–1728), генерального обозного (1728–1749), та Федори Іванівни Мировичівни. По лінії матері М.Я. Лизогубівна доводилася онукою відомому військовому діячеві, переяславському полковникові (1691–1706), наказному гетьманові під час походу на Волинь в 1704 р. Івану Мировичу та Пелагеї Захарівні Голуб, племінниці одного із основних сподвижників гетьманів І. Мазепи та П. Орлика, генерального осавула Федора Мировича (?–1758).

Судячи зі збереженого документального матеріалу, кар'єра Лаврентія Володиславовича Борозни складалася успішно до того часу, поки він в 1734 р., за свідченням його дружини, зафіксованим в прошенні, поданому нею до Генеральної канцелярії в 1756 р., не захворів на божевілля. Цікаво, що причиною його душевного розладу дружина М.Я. Лизогубівна, жінка грамотна й освічена, називає поряд із пияцтвом «многое писание и излишнее чтение книг», на що свого часу звернув увагу й О.М. Лазаревський [3, с. 384]. Там само вона зазначає, що чоловік впродовж восьми років не відвідував церкву, проводить час в замкненій кімнаті за писанням і читанням, замість того, щоб займатись господарством. О.М. Лазаревський справедливо припустив неординарність читацьких зацікавлень Л.В. Борозни, вважаючи, що вони виходили за межі звичної для його кола та часу літератури.

Унаслідок душевного розладу Л.В. Борозна в 1740 р. за наказом Сенату як «вмывредный» був відправлений в Чолнський монастир, причому без права користування папером і чорнилами, через деякий час звідти відпущений під нагляд брата Григорія Борозни. Пізніше, внаслідок неадекватної поведінки, зокрема й щодо дружини та дітей, в 1749 р. знову поселений в

Новгород-Сіверському монастирі, звідки зрештою звільнений під опіку племінника Дмитра Борозни. Після цього довгий час мешкав в Хрнівці.

Що стосується походження роду Борозн, представники якого в кінці XVII–XVIII ст. належали до старшинської еліти, він має, на відміну від більшості козацьких родів, шляхетські корені. Рід бере початки від боярина Івана Борозни (?–помер раніше 1620), що мав чотирьох синів — Якова, Петра, Осипа та Володимира. Всі вони володіли маєтностями на Чернігівщині та Стародубщині. Згалані Петро та Олександр Лаврентійовичі Борозни доводилися онуками Осипу Івановичу. Серед Борозн був один генеральний суддя — Іван Володиславович (90-і рр. XVII ст. — близько 1740) [2, с. 18]; два генеральні бунчужні — той самий Іван Володиславович та Іван Іванович (?–1791) [2, с. 19]; шістнадцять бунчужкових товаришів, три знатні військові товариші, шість військових товаришів, один значковий товариш, три військові канцеляристи, два полковники, один сотник, по одному майору, ротмістру, сержанту, два прапорщики тощо.

У XIX ст. більшість представників роду Борозн намагалися зробити чиновницько-адміністративну кар'єру. Серед Борозн один дійсний статський радник, два колезькі радники, два надвірні радники тощо. Найвищих шаблів чиновницької ієрархії досяг Василь Петрович Борозна (1793–1850-ті рр.) [2, с. 51], син Петра Івановича (1756–1820-х рр.) та Катерини Григорівни Квлябки-Корецької (1768/69 – ?), губернський регістратор (1802), колезький регістратор (1802), губернський секретар (1808), із 1814 р. працював в Колегії Іноземних справ, в 1816–1818 рр. був в складі посольства О.П. Єрмолова в Персію, титулярний радник (1816), колезький асесор (1818), підкоморій Новозибківського повіту 25 жовтня (1820), надвірний радник (1826), Новозибківський повітовий маршал (1829–1831), колезький радник (1841), статський радник (1844), дійсний статський радник (1850), кавалер орденів Анни 3 та 2 ст., Володимира 4 ст., Станіслава 2 ст. із короною, персидського ордену Лева та Сонця 2 ст.. Автор творів «Виденіє престарелого сибирського жреца во время народной битвы при Лейпциге в 1814 г.» (М., 1814) та «Краткое описание путешествія Россійско-Императорского посольства в Персію в 1817 г.» (СПб., 1821).

Окрім того, серед представників роду Борозн нараховується два губернські предводители дворянства — Петро Іванович (1756–1820-х рр.) [2, с. 47] та Микола Петрович (1808–1878) [2,

с. 53]: чотири повітові предводители дворянства — Петро Іванович (1756–1820-х рр.) [2, с. 47], Іван Іванович (?–20.11.1850) [2, с. 50], Іван Петрович (1804–1858) [2, с. 52] і Микола Петрович (1808–1878) [2, с. 53]: два повітових судді тощо.

Представників роду Борозн знаходимо серед випускників Києво-Могилянської академії [4, с. 83]. Насамперед, це Іван Володиславович (90-ті рр. XVII ст.–1740), генеральний суддя, голова Кодифікаційної комісії, що складала Звід офіційного права Гетьманщини, а також мглинський сотник Максим Лаврентійович (?–1722), його син, бунчужковий товариш Петро Максимович (1713–1753), генеральний бунчужний Іван Іванович (1720–1790). Можливо, тут навчалися й інші представники цього роду, зокрема, «умовредний» Лаврентій Володиславович (?–помер 18.12.1786), брат генерального судді Івана Володиславовича, батько та дід авторів маргіналії.

Автор переважної більшості записів Олександр Лаврентійович Борозна, за В.Л. Молзалецьким, мав братів Петра, Федора та третього, невідомого на ім'я. Судячи з документальних джерел, військова кар'єра жодного з братів не склалася через душевну хворобу батька. Хоча в вже цитованому прошенні їхньої матері Марії Яківни Лизогубівни 1756 р. зазначається, що її чотирьом синам вже час навчатися, хоча два з них «не без успеха и латинскому диалекту обучаются» [3, с. 384]. Це, очевидно, Петро Лаврентійович та інший брат, невідомий на ім'я. Записи Олександра Лаврентійовича, безперечно, вказують і на його грамотність та освіченість.

Про Петра Лаврентійовича Борозну вже йшлося вище. Федір Лаврентійович [2, с. 25] народжений в 1741 р., був військовим товаришем (1786 р.), поручником, власником землі й селян в Городницькому повіті. Маргіналії дають змогу встановити дати смерті його та його дружини Прасковії Петрівни Іскрицької — відповідно 21 квітня 1808 р. (№ 44) та 26 лютого 1805 р. (№ 32). До речі, Прасковія Петрівна, донька Петра Григоровича Іскрицького та Олени Григорівни Скорупи, належала до відомого козацько-старшинського роду Іскрицьких, зокрема, доводилася двоюрідною онукою гетьманові Данилу Апостолу. Серед її предків була сестра гетьмана Павла Тетері. Родина її батьків відома й тим, що в них зберігався один із списків визначної історичної пам'ятки «Літопис Самовидця», що набув назви «списку Іскрицького». Вважається, що до родини Іскрицьких «Літопис Самовидця» потрапив від діда Прасковії Петрівни по матері

Григорія Скорупи, який отримав його від синів його вірогідного автора Р. Раквишки-Романовського.

Окрім того, в маргіналіях зазначено трьох сестер Олександра Лаврентійовича Борозни — Парасковію Лаврентіївну, в шлюбі Бутовичеву (померла 24 листопада 1764 р.) (№ 13), Марфу Лаврентіївну, в шлюбі Чарнолуцьку (померла 10 лютого 1801 р.) (№ 28) та Дарію Лаврентіївну (померла 5 листопада 1812 р. в Городні) (№ 11). У В.Л. Модзалевського в доповненнях до тому зазначено лише Дарію Лаврентіївну, дружинну Авксентія Опанасовича Понашатенка (1733–?), полкового судді в відставці, городського голови в Городні (1784), про двох інших сестер взагалі відомостей немає.

Йдеться в записах і про інших представників роду Борозн — близьких родичів Олександра Лаврентійовича та Володимира Олександровича, що мешкали в Городні, Горську або інших населених пунктах неподалік. Зокрема, Григорій Миколайович, що, відповідно із маргіналіями, помер 25 квітня 1776 р. (№ 45), можливо Борозна — двоюрідний брат Олександра Лаврентійовича. Григорій Миколайович (народився до 1723–1776) [2, с. 311 — син Миколи Володиславовича Борозни (?– 1757) та Н Дмитрієвни Максимович (?–1723), в службі з 1749 р. — лакей, зі 1756 р. — камер-лакей, 1758 р. — поручик, був призначений управителем в розкольницькі слободи, 1765 р. — звільнений, володів 80 селянами в селах Ключи та Раківка. Дату його смерті в Модзалевського не вказано. Можливо, Марфа Миколаївна, що померла 6 лютого 1788 р. (№ 25) — рідна сестра Григорія Миколайовича, в В.Л. Модзалевського не зазначена.

Так само двоюрідні — Дмитро Іванович [2, с. 341 (помер 04.04.1771 р.) (№ 41) та Марія (Марина) Іванівна Борозни (померла 24.06.1789 р.) (№ 53) — в шлюбі з Васи́лієм Андрійовичем Жв́раковським. Діти Івана Володиславовича (?–1740) та Марфи Андріївни Борозн: Дмитро Іванович — бунчужковий товариш (1760–1768), за заповітом матері отримав половину містечка Горськ: Олександра Іванівна Борозна, яка померла в Чернігові також 24 червня без зазначення року (№ 53) — можливо, їхня сестра.

У записах вказано дату смерті ще одного родича — «медведівського» Івана Борозни — 14 квітня 1791 р. (№ 42). Йдеться про Івана Івановича [2, с. 19], сина генерального судді Івана Лаврентійовича (?–1731) та Ганни Борозн. Народився І.І. Борозна 1720 р. в Горську, із 1735 р. був бунчужковим товаришем.

із 1762 р. — генеральним бунчужним у відставці. В.Л. Модзалевський дату смерті його подає приблизно — після 1784 р. Іван Іванович, на відміну від переважної більшості представників роду Борозн, був багатим поміщиком та землевласником, володіючи більше, ніж 3250 селянями у Стародубському та Городищенському повітах. Резиденція його розташовувалася у Медведові. В.Л. Модзалевський пише про тамтешній великий будинок із 16-ма покоями. Серед чисельних маєтностей він володів половиною містечка Горськ. Відомості про Івана Івановича знаходимо в сучасному фундаментальному енциклопедичному довіднику «Києво-Могилянська академія в іменах» (К., 2001), бо він свого часу був учнем КМА — у 1737 р. закінчив клас піітики, але рік його смерті і в цьому довіднику вказано лише приблизно — після 1784 р. [4]⁴.

Григорій Олександрович Борозна також зафіксував дати смерті кількох своїх родичів. Зокрема, йдеться про Івана Івановича Борозну [2, с. 50], онука Федора Лаврентійовича та Прасковії Петрівни Іскрицької, сина Івана Федоровича Борозни (1766–?), що формально доводився йому двоюрідним племінником, хоч був, очевидно, старшим від нього. Жив І.І. Борозна в селі Хрінівка Городницького повіту, обіймав посади з 1829 р. городницького повітового судді, в 1836–1849 рр. — предводителя дворянства того самого повіту. У В.Л. Модзалевського рік його смерті зазначено лише приблизно — до грудня 1851 р.. Записи Григорія Олександровича Борозни свідчать, що Іван Іванович помер 20 листопада 1850 р. о 9-ій годині вечора в Городні «от удара» (№ 12).

Від шлюбу з Варварою Павлівною Шубою Іван Іванович мав чотирьох синів та чотирьох доньок, які доводилися внучатими племінниками авторові записів Григорію Олександровичу Борозні. Ймовірно, не маючи власних дітей та онуків, Г.О. Борозна спілкувався саме із цими своїми молодшими родичами. Зокрема, він пише про смерть сина Івана Івановича — Федора Івановича Борозни (народився 1834 р.) [2, с. 59] у Городні 20 жовтня 1853 р. (№ 10), та доньки Прасковії Іванівни, в шлюбі Грекової, 8 грудня 1874 р. також у Городні (№ 14). У В.Л. Модзалевського

⁴ У статті, присвяченій Іванові Івановичу Борозні (1720–1790) зазначено, що він доводився сином генеральному судді Іванові Володиславовичу (90-ті р. XVII ст.–1740), а не онуком, як це зазначено в довіднику В.Л. Модзалевського. Відомості, подані В.Л. Модзалевським, не спростовуються і аргументації на користь змін родоводу Борозн не наведено.

обидві ці дати не зазначені. Маргіналії Григорія Олександровича свідчать, що він більшу частину життя прожив в Городні. Але помер і похований був в Дроздовиці, де, очевидно, проживала на той час сестра Федора Івановича та Прасковії Іванівни — Варвара Іванівна Борозна, в шлюбі Лизогуб, із 1849 р. — дружина Олександра Володимировича Лизогуба (1819—після 1862), далекого родича Борозн через бабусю Григорія Олександровича Марію Яківну Лизогубівну.

Можливо, лише після подальших розшуків матеріалів із генеалогії роду Борозн вдалося б встановити, хто такі Афанасія (? –1768) (№ 18), Анастасія Бороздніна (? –16.09.1830) (№ 8), Агафія, дівиця (? –28.02.1807) (№ 33), Іван Борозна, який потонув 26 вересня без зазначення року (к. XVIII–поч. XIX ст.) (№ 9), племінниця Григорія Олександровича Борозни Наталія Отвиновська (1820–1830) (№ 50).

Окрім того, в маргіналіях йдеться про двох представників роду Танських, що володіли маєтностями в Городні і доводилися роличами Борознам (№№ 37, 48). Відомості про родовід Танських містяться в першому випуску п'ятого тому «Малоросійського родословника В.Л. Молзалецького» [5, с. 31. Тут зазначений лише один із Танських на ім'я Дмитро — Дмитро Михайлович, син Михайла Михайловича (?—помер раніше 1767), ніжинського полкового обозного. Роки його життя не наведені, зазначено лише, що в 1767 р. він продав землі в с. Марківцях Київському полковому писареві С. Катеринину та помер бездітним. У аналізованих нами маргінальних записах зафіксовано, що він помер 5 травня 1805 р.

Згаданий Василь Йосипович Танський — це Василь Йосипович-старший (близько 1746–1811) [5, с. 4.5]⁵, син Йосипа Антоновича (близько 1706–близько 1788), капітана, та Ганни Андріївни Дуніної-Борковської, правнук відомого козацького діяча Семена Палія. Він був в військовій службі з 1766 по 1772 рр., звільнений в чині підпоручника. Володів землями та селянами, зокрема, Городнянського намісництва в Горську з хуторами (430 двш) і Новгород-Сіверського в с. Лобках (230 двш). Ці маєтки він отримав в спадок від свого дядька, бунчужного товариша Івана Івановича Борозни (? –1793) [2, с. 36], що помер бездітним [2, т. 1, с. 72]⁶. Які саме родинні зв'язки

⁵ Роки життя та смерті Дмитра Михайловича не вказано, дату смерті Василя Йосиповича-старшого зазначено лише приблизно — до 1817 р.

⁶ Василь Осипович Танський помилково названий Туманським.

були між ними, із опублікованих джерел не встановлюється.

Опрацювання записів на Місяцеслові дало змогу встановити імена 15-х представників роду Борозн, відомостей про яких не знайдено нами в генеалогічній літературі, зокрема, в довіднику В.Л. Модзалевського (в наступному списку — див.: Долаток А. — №№ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 24, 25, 26, 27). Окрім того, запропоновані нами до публікації маргіналії дають можливість доповнити генеалогію цього роду датами народження, смерті, окремими біографічними відомостями про 27 осіб, які жили наприкінці XVIII—в першій половині XIX ст.

Маємо надію, що подана нами інформація сприятиме подальшій активізації дослідження генеалогії українських козацько-старшинських родів, зокрема й із врахуванням матеріалів маргіналій та провенцієній стародруків. А водночас — розвитку окремого напрямку вивчення стародруків як комплексних історико-культурних пам'яток, в тому числі й джерел історичної, біографічної та генеалогічної інформації.

1. Молитвослов со Псалтирем. — К.: Друкарня Печерської лаври, 1742. — Гл. 6, 154, 2, 478 арк.

2. *Модзалевский В.Л.* Малороссійскій родословникъ. — К., 1908—1914. — Тт. 1—4.

3. *Лазаревский А.А.* Люди старой Малороссии. 15. Бороздны // Киевская старина. — 1887. — № 6—7. — С. 384.

4. Києво-Могилянська академія в іменах: Енци. Видання. — К., 2001. — С. 83.

5. *Модзалевский В.Л.* Малороссійскій родословникъ / Ред. Кол. В.В. Кривошея та іє.: Упор. С.В. Шурляков. — К., 1996. — Т. 5. — Вип. 1.

Долаток А

1. Лаврентій Володиславович (?—18.12.1780), син Володислава Лаврентійовича (?—помер раніше 1716):

2. Марія Яківна Лизогубівна (?—07.02.1771), донька генерального обозного Якова Юхимовича Лизогуба (1675—1749) та Федори Іванівни Мировичівни, дружина Лаврентія Володиславовича Борозни:

3. Олександр Лаврентійович Борозна (1747—25.02.1813), син Лаврентія Володиславовича (?—1780) та Марії Яківни Лизогубівни (?—1771):

4. Федір Лаврентійович Борозна (1741—21.04.1808), син Лаврентія Володиславовича Борозни (?—1780) та Марії Яківни Лизогубівни (?—1771):

5. Прасковія Петрівна Іскрицька (?—26.02.1805), донька земського судді Петра Григоровича Іскрицького (1704—1771) та Олени

Григорівни Скорупи (?–1760), дружина Федора Лаврентійовича Борозни (1741–1808):

6. Дарія Лаврентіївна Борозна, в шлюбі Понашатенко (?–05.11.1812), донька Лаврентія Володиславовича Борозни (?–1780) та Марії Яківни Лизогубівни (?–1771); дружина Авксентія Опанасовича Понашатенка (близько 1733–?), полк. Судді в відставці: городського голови м. Городні (1784):

7. Парасковія Лаврентіївна Борозна (?–24.11.1764), в шлюбі Бутовичева, донька Лаврентія Володиславовича (?–1780) та Марії Яківни Лизогубівни (?–1771); дружина Н. Бутовича:

8. Марфа Лаврентіївна Борозна (?–10.02.1801), в шлюбі Чарнолуська, донька Лаврентія Володиславовича Борозни (?–1780) та Марії Яківни Лизогубівни (?–1771):

9. Василь Олександрович Борозна (30.12.1799–19.06.1829), син Олександра Лаврентійовича Борозни (1747–1813):

10. Григорій Олександрович Борозна (24.01.1803–06.07.1879), син Олександра Лаврентійовича (1747–1813):

11. Уляна Олександрівна Борозна (21.12.1797–04.03.1862), донька Олександра Лаврентійовича Борозни (1747–1813):

12. Марія Олександрівна Борозна (26.03.1798–30.06.1798), донька Олександра Лаврентійовича Борозни (1747–1813):

13. Дарія Олександрівна Борозна (24.03.1801–01.03.1802), донька Олександра Лаврентійовича Борозни (1747–1813):

14. Олена Олександрівна Борозна (?–04.02.1839), донька Олександра Лаврентійовича Борозни (1747–1813):

15. Григорій Миколайович Борозна (раніше 1723–25.04.1776), син Миколи Володиславовича Борозни (?–1757) та Н Дмитрієвни Максимович (?–1723):

16. Марфа Миколаївна Борозна (?–06.02.1788), донька? Миколи Володиславовича Борозни (?–1757) та Н Дмитрієвни Максимович (?–1723):

17. Дмитро Іванович Борозна (?–04.04.1771), син Івана Володиславовича (?–1740) та Марфи Андріївни Борозн:

18. Марія Іванівна Борозна, в шлюбі Жвдраковська (?–24.06.1789) — донька Івана Володиславовича (?–1740) та Марфи Андріївни Борозн, в шлюбі за Василієм Андрійовичем Жвдраковським, бунчукковим товаришем (1751–1767):

19. Іван Іванович Борозна (?–14.04.1791), син генерального судді Івана Лаврентійовича (?–1731) та Ганни Борозн:

20. Іван Іванович Борозна (?–20.11.1850), син Івана Федоровича Борозни (1766–?):

21. Федір Іванович Борозна (1834–20.10.1853), син Івана Івановича Борозни (?–1850):

22. Прасковія Іванівна Борозна (1833–08.12.1874), в шлюбі Грекова, донька Івана Івановича Борозни (?–1850), дружина Вікто-

ра Івановича Грекова (1825–?):

23. Агафія ? Борозна, дівця (?–28.02.1807):

24. Анастасія Борозна (?–16.09.1830):

25. Афанасія ? Борозна (?–1768):

26. Іван Борозна (?–помер в день 26.09. невідомого року XVIII–XIX ст.?), потонув:

27. Олександра Іванівна Борозна (?–24.06. невідомого року іе . XIX ст.?):

28. Дмитро Танський (?–05.05.1808):

29. Василь Йосипович Танський (?–15.03.1811):

30. Прасковія Йосипівна Гречанівна, в шлюбі Мартос (?–24.01.1756), дружина Івана Мартоса:

31. Григорій Заєк (?–12.02.1806):

32. Наталія Отвиновська (1820 ?–19.06.1830), племінниця В.О. Борозни.

Додаток Б. Маргіналії:

Ми намагалися визначити приналежність маргіналій відповідно до почерків, позначивши записи, що належать Олександрову Лаврентійовичу Борозні однією зірочкою, Григорію Олександровичу — двома, Петрову Лаврентійовичу Борозні — трьома зірочками, інші записи залишивши без позначень.

№ 1. *Зв. Титули. арк. 1-3 I рах.* — «...от книгъ Петра/ Лаврентиевича/ сина Бороздны».***

№ 2. *Арк. 6 I рах.* — «Григория Александровича Бороздны».***

№ 3. *Арк. 1 V рах.* — «Петръ Л... синъ...».***

№ 4. *Арк. 48 зв.-49 V рах.* — «Отъ книгъ/ Петра Лаврентиевича Бороздны МІануІ РІгоріаІ».***

№ 5. *Арк. 156 V рах.* — «Петръ Лаврентиевичъ Бороздинъ МІануІ РІгоріаІ».***

№ 6. *Арк. 207 V рах.* — «Петръ Лаврентиевичъ синъ Бороздна МІануІ РІгоріаІ».***

№ 7. *Арк. 228 V рах.* — «Петръ Лаврентиевичъ Бороздна МІануІ РІгоріаІ».***

№ 8. *Арк. 317 зв. V рах.* 16 вересня — «1830 года сего мѣсяца и числа умерла Анастасія Борозднина».***

№ 9. *Арк. 322 зв. V рах.* 26 вересня — «Сего числа Бороздна Иванъ втонвлъ».*

№ 10. *Арк. 335 V рах.* 20 жовтня — «Сего числа 1853 года умеръ Федоръ ИваІновичъІ Бороздна въ 2 часа по полудни».***

№ 11. *Арк. 34 зв. V рах.* — «1812 года ноября 5 дня сестра моя Дарія Лаврентиевна в Городнѣ умере».*

№ 12. *Арк. 350 зв. V рах.* 20 листопада. — «Сего числа 1850 года въ 9 часовъ вечера умеръ отъ удара Иванъ Ивановичъ Бороздна в Городне».***

№ 13. Арк. 353 V рах. 24 листопада — «1761 года умерла Параскевія Лаврентіевна Бутовичева сеи 24 числа врожденная Борозднина». ** (sic.)

№ 14. Арк. 358 зв. V рах. — «1874 года 8 дек. Въ 5 ч. утра скончалась Параскевія Грекова вралженная Борозднина. Похоронена въ г. Городне на Василиевск. Цвинтаре». **

№ 15. Арк. 363 V рах. — «1780 года декабра 18 дня отець мой умре Лаврентій Борозднина». *

№ 16. Арк. 36 зв. V рах. — «1794 года декабра 21 родилась дочь моя Улияна». *

№ 17. Арк. 369 V рах. — «1799 года декабра 30 дня родился синъ мой Василій». *

№ 18. Арк. 375 V рах. — «17618 года [Ад?]анасія умерла». *

№ 19. Арк. 380 V рах. 24 січня. — «Сего числа 1756 года Параскевія Гречановна Йосифовна жена Івана Мартоса умре и в селе Синявце тело ей погребено». ***

№ 20. Арк. 380 зв. V рах. — «1803 года генвара 24 родился синъ мой Григорій». *

№ 21. Арк. 382 V рах. 30 січня — «Сего числа 1859 года была сильная оттепель и молнія». **

№ 22. Арк. 382 зв. V рах. — «1797 года генвара 30 повенчанъ Александръ Лаврентіевичъ Борозднина в Горской Николаевской перкви». *

№ 23. Арк. 383–383 зв. V рах. — «1843 года генваря со 2-го числа растаилъ снегъ совсемъ и было тепло такъ что мухи и комари летали какъ будто весною. земля растворилась и показалаь везде зелень и съ 1-го февраля выпалъ снѣгъ на два дня ночью зделалось ... тепло, а съ 7-го марта / стало холодно, были сильные морозы, замерзли реки, что продолжалось до 12-го наконецъ опять зделалось тепло». **

№ 24. Арк. 385 V рах. — «1839 года февраля 4-го умерла сестра Елена Борозднина». **

№ 25. Арк. 385 зв. V рах. — «1788 года февраля 6 Марфа Николаевна умре». *

№ 26. Арк. 385 зв. V рах. — «1853 года съ 7 числа февраля ночью былъ сильный дождь съ молніей и громомъ». **

№ 27. Арк. 385 зв. V рах. — «1771 года февраля 7 дня мать моя умерла Мария Яковлевна Борозднина» * «врожденная Лизогубовихъ». **

№ 28. Арк. 386 V рах. — «1801 года февраля 10 Марфа Лаврентіевна умре Чарналувская». * «врожденная Борозднина». **

№ 29. Арк. 387 зв. V рах. — «1806 года февраля 12 умре Григорій Заекъ». *

№ 30. Арк. 391 V рах. — «1813 года февраля 19 дня умре священникъ горской отець Дамьянъ и жена его Анастасія одного часа умре с нимъ». *

№ 31. Арк. 393 V рах. — «1813-го года февраля 25 числа Александр Борозднина представця вночи»? «а родился 1747 года». **

№ 32. Арк. 393 зв. V рах. — «1805 года февраля 26 умерла моя братовая Параскевия Петровна Борозднина».*

№ 33. Арк. 394 зв. V рах. — «1807 года февраля 28 умерла девица Агафия».*

№ 34. Арк. 395 V рах. — «1802 года марта 1 умерла дочь моя Лария».*

№ 35. Арк. 396 V рах. 4 березня — «1862 года сего числа въ 10 часовъ утра умерла сестра моя Ульяна Алек. Борозднина».**

№ 36. Арк. 397 зв.—399 V рах. — «Генеральной войс/ковой канцеляри/ войсковій цезі канцел/лярысть Петръ Бороздна М[анул] P[ro]p[ri]al».**

№ 37. Арк. 400 зв. V рах. — «1811 года марта 15 Василий Осифович умре Танской».*

№ 38. Арк. 403 зв. V рах. — «1801 года марта 24 родилась Лария».*

№ 39. Арк. 404 V рах. — «1828 года сего числа было Воскресение Христова. Страстную въ субботу выпалъ снѣгъ въ четверг морозъ был на воскресение въ 11 градусов».**

№ 40. Арк. 404 зв. V рах. — «1798 года марта 26 родилась дочь Мария».*

№ 41. Арк. 407 зв. V рах. — «1771 года априля 4 Димитрій Иванович умре».*

№ 42. Арк. 410 V рах. 13 квітня — «1791 года априля медведовскій умре Иванъ Бороздна».*

№ 43. Арк. 412 V рах. — «Сего числа 1869 года былъ великій четверг съ 9 часовъ утра сделалась буря со снѣгомъ продолжалась до 2-го часа 19 числа съ безпрестаннымъ снегомъ наметы были в ровню съ крышами... ворота закиданы снежными сугробами».**

№ 44. Арк. 413 V рах. — «1808 года априля 21 братъ мой Федоръ Лаврентиевичъ умре Бороздна».*

№ 45. Арк. 415 V рах. — «1776 года априля 25 Григорій Николаевич умре».*

№ 46. Арк. 416 V рах. — «Дмитриевичъ имен. В Рудне».**

№ 47. Арк. 416 V рах. — «1808 года априля 28 дня поподья умерла хр[и]стовского священника Исидора Харитина».

№ 48. Арк. 419 V рах. — «1808 года мая 5 умре Димитрій Танской».*

№ 49. Арк. 424 V рах. 19 червня — «Сего числа 1829 братъ Василий Бороздна убитъ въ сраженіи противу турокъ близъ м[е]стечка Козлуджи на 30-м году отъ рожденія во чин[е] поручика полка альютан. 3 Бугского вланс[кого] ?

№ 50. Арк. 425 V рах. Шматочок аркуша із записом вирвано. Читается лише «...р...ел...».* Возможно, запис про народження доньки Олександра Лаврентійовича Борозни Олени.

№ 51. Арк. 437 зв. V рах. 19 червня — «1830 года сего числа и м[е]сяца умерла племянница Наталія Отвиновская на 11-м году отъ роду».**

№ 52. Арк. 439 V рах. — «1828 года сего мѣсяца и 26-го числа умеръ хрѣновскій священникъ отецъ Сидоръ в 1-м часу пополудни». **

№ 53. Арк. 439 зв. V рах. — «1789 года июня 24 Марина Ивановна умере. » *

№ 54. Арк. 439 зв. V рах. — «и того числа умере отъ халеры Александра Ивановна Бороздина в Чернигове». **

№ 55. Арк. 441 зв. V рах. «1798 года июня 30 Мария умерла дочь моя». *

№ 56. Арк. 443 зв. V рах. «1879 года юля 6-го въ 8 ч. вечера Григорій Александровичъ Бороздна скончался на 77-м году отъ рождения въ с. Прозловице где и погребенъ на цвинтаре».

№ 57. Арк. 457 V рах. 5 липня. — «Ивана Петровича Чирнолвенко именины».

№ 58. Арк. 458 V рах. 4 серпня. — «Лисенка именины».